

משה חיים פלח

בדברי הרמב"ם ריש הלכות אישות ובדין שוה כסף ככסף ... 1

בשיטת הרמב"ם בדין מים שניים..... 8

בדברי הרמב"ם ריש הלכות אישות ובדין שוה כסף ככסף

דבעינן הוכחה דהוי דרך אישות, דהנה
צירושלמי צריש מכילתין איתא הרי
למדנו שהאשה נקנית צשלש דרכים או
צכסף או צשער או צציאה עד כדון
צישראל צנכרים רצי אצבו צשם ר'
אלעזר כתיב הנך מת על האשה אשר
לקחת והיא צעולת צעל על הצעולות הן
חייצין ואינן חייצין על הארוסות,
מילתיה דרצי אלעזר אמרה והוא
שנתכוון לקנותה מילתיה דשמואל
אמרה אפילו לא נתכוון לקנותה דמר
רצי יונה צשם שמואל זונה עומדת צחלון
צאו עליה שנים הראשון אינו נהרג
והשני נהרג על ידיו וכי נתכוון הראשון
לקנותה, ומצואר דנחלקו האם אישות צן
נח הויא דרך היכא דנתכוין לקנותה או
כל דצא עליה נעשית אשת איש, ויעוין

כתב הרמב"ם (פ"א מאישות ה"א) וז"ל
קודם מתן תורה היה אדם פוגע
אשה צשוק אם רצה הוא והיא לישא
אותה מכניסה לציתו וצועלה צינו לצין
עלמיה ותהיה לו לאשה, כיון שנתנה תורה
ללעוו ישראל שאם ירצה האיש לישא
אשה יקנה אותה תחלה צפני עדים
ואחר כך תהיה לו לאשה שנאמר כי יקח
איש אשה וצא אליה (ה"ב) וליקוחין אלו
מאות עשה של תורה הם, וצאחד משלשה
דצרים האשה נקנית, צכסף או צשער או
צציאה כו' עכ"ל [והוא מצואר
צסנהדרין (נ"ג) תני רצי חנינא צעולת
צעל יש להן נכנסה לחופה ולא נצועלה
אין להן] ועמדו האחריו צמה דכוסוף
הרמב"ם "מכניסה לציתו" וצועלה,
דאמאי צעי הכנסה לציתו דוקא, וציארו

מרדות, ואפילו אם קידשה צביאה אסור לו לצוא עליה ציאה שנייה צבית אציה עד שיציה אותה לתוך ביתו ויתיחד עמה ויפרישנה לו, וייחוד זה הוא הנקרא כניסה לחופה והוא הנקרא נישואין בכל מקום, והצא על ארוסתו לשם נישואין אחר שקידשה משיערה זה קנאה ונעשית נשואה וברי היא אשתו לכל דבר עכ"ל, ומצואר דשיטת הרמב"ם דדנישואין הוי ע"י הכנסה לביתו וייחוד [ולא סגי בייחוד גרידא] וכן ע"י ציאה, ונראה דזהו נמי בגדר צמה דהלריך הרמב"ם הכא הכנסה לביתו, דלא סגי בציאה גרידא ואינה נעשית אשתו אלא ע"י הכנסה לביתו וציאה [אלא דבישראל דכזר נתקדשה לו, דנקתה לו לאישות, אף דאכתי לא נעשית אשתו עי"ז, סגי בחדא מינייהו, הכנסה לביתו וייחוד הראוי לציאה, או ציאה לשם נישואין].

ויעוין ברמב"ם (פ"ע ממלכים ה"ח) מאימתי תהיה אשת חצירו כגרשה שלנו משיוציאנה מציתו וישלחנה לעלמה, או משתלח היא מתחת רשותו ותלך לה, שאין להם גירושין בכתב, ואין הדבר תלוי בו לצד, אלא כל זמן שירלח הוא או היא לפרוש זה מזה פורשין עכ"ל, ומצואר דגירושין דאישות

צמגיד משנה (כ"ח) שכתב בפשיעות דעת הרמב"ם דצטיון ציאה לשם אישות דוקא [ויעוין עוד ברמב"ם (ש"ד) ה"ד] ואכמ"ל.

אולם הנה יעוין ברמב"ם (ש"ה ה"ג) גבי ישראל שכתב וז"ל וכיון שנקנית האשה ונעשית מקודשת אף על פי שלא נצטלה ולא נכנסה לבית בעלה הרי היא אשת איש והצא עליה חוץ מצעלה חייב מיתת בית דין ואם רלה לגרש לריכה גט עכ"ל, ולכאורה כוונת הרמב"ם צמש"כ "אף על פי שלא נצטלה ולא נכנסה לבית בעלה" היינו כלפי מש"כ דצבן נח נעשית אשתו ע"י שהכניסה לביתו ובעלה, ואשמועינן דבישראל כל דנתקדשה אע"ג שלא נצטלה ואף לא הכניסה לביתו מ"מ חייבין עליה משום אשת איש, ואם איתא דענין ההכנסה לביתו אינו אלא להוכיח דהויא ציאה דרך אישות, לא הוי צעי לאשמועינן דבישראל חייב עליה אף דלא הכניסה לביתו.

ונראה צביאור דברי הרמב"ם, דהנה כתב הרמב"ם (פ"י מאישות ה"א) הארוסה אסורה לצעלה מדברי סופרים כל זמן שהיא צבית אציה, והצא על ארוסתו צבית חמיו מכין אותו מכת

לא ייחד הקצ"ה שמו על הגירושין אלא על ישראל עכ"ל ומצואר דפירש דצרי הירושלמי דלית לכו גירושין כלל, אך הר"ן שם דחה וז"ל דאפשר לומר דמאי דאמרינן שלא ייחד הקצ"ה שמו על הגירושין היינו דוקא בגירושין שזכתצ עכ"ל.]

בעיקר דצרי הרמז"ס "קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא לישא אותה מכניסה לביתו וצועלה צינו לצין עלמו ותהיה לו לאשה כו" כבר עמדו דמאי אתי הרמז"ס לאשמועינן.

עוד יש לדקדק בלשון הרמז"ס "כיון שנתיבה תורה נלעוו ישראל שחם ירצה האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים ואחר כך תהיה לו לאשה" דאמאי נקט הכא הא דצעינן דיביו הקידושין בפני עדים, דלכאורה הך דינא אינו אלא פרט מפרטי הלכות קידושין, והרי כל פרטי דיני קידושין כתב הרמז"ס לקמן (מפ"ג ואילך) והכא צריש הלכות אישות לא הזכיר אלא עיקר מצות קידושין, ואמאי נקט הכא

בן נח הוי ע"י יליאה מציתו, דכשם דהנישואין הוי ע"י הכנסה לביתו, ה"נ הגירושין הוי ע"י יליאה מציתו דוקא [ויעוין עוד צירושלמי (שם) הרי למדנו גויס אין להן קידושין מהו שיבא להם גירושין ר' יודה בן פזי ור' חנין צשס ר' חונה רובה דליפורין או שאין להן גירושין או ששניהן מגרשין זה את זה ר' יוחנן דלפרין ר' אחא ר' חיינא צשס ר' שמואל בר נחמן כי שנא שלח כו' את ה' אלקי ישראל צישראל נתתי גירושין לא נתתי גירושין צאומות העולם ר' חנניא צשס ר' פינחס כל הפרשה כתיב ה' לז-אות וכאן כתיב אלקי ישראל ללמדך שלא ייחד הקדוש צרוך הוא שמו בגירושין אלא צישראל צלצד, מילתיה דר' חייב רצה אמרה גויס אין להן גירושין דתני ר' חייב בן גוי שגירש את אשתו והלכה ונישאת לאחר וגירשה ואחר כך נתגיירו שניהן אין אני קורא עליה לא יוכל צעלה הראשון אשר שלחה לשו צלקחתה ותני כן מעשה צא לפני רבי והכשיר, ומדצרי הרמז"ס משמע דפירש הנידון האם יש להן גירושין היינו האם לריכה גע, וזהו שכתב הרמז"ס "שאין להם גירושין צכתצ", ויעוין צחידושי הר"ן (סנהדרין נח צ) דהציא צשס רצינו דוד וז"ל קרוב הוא שנאמר שצ"נ אין לו היתר לעולם בגירושין כמו שאמר ישראל אלקי ישראל

הך דינא דצעינן דיכיו הקידושין צפני עדים^א.

ונראה צביאור דצרי הרמז"ס, דהנה כתב הרמז"ס בפתיחת הלכות אישות וז"ל הלכות אישות יש בכללן ארבע מלות, שתי מלות עשה, ושתי מלות לא תעשה וזה הוא פרטן לישא אשה בכתובה וקידושין, שלא תבעל אשה בלא כתובה וקידושין כו' וביאור מלות אלו צפרקים אלו עכ"ל, ואחי הרמז"ס לבאר ענין מלות קידושין, וכתב הרמז"ס ד"ליקוחין אלו מלות עשה של תורה הן" והיינו דאין זה כגירושין, דאף דנמנו צמניין המלוות מ"מ אין בהם קיום מלוה כלל, אלא הוי דין בעלמא דאין האשה ניתרת אלא בגט וכושם

דמנה הרמז"ס דיני הטומאה וכיו"צ צמנין המלוות וז"ל הרמז"ס ריש הלכות גירושין הלכות גירושין יש בכללן שתי מלות אחת מלות עשה והיא שיגרש המגרש צספר כו' וביאור שתי מלות אלו צפרקים אלו (ה"ח) אין האשה מתגרשת אלא בכתב שיגיע לה וכתב זה הוא הנקרא גט כו' עכ"ל, ולא הזכיר כלל דגירושין אלו מלות עשה, שאם יראה האיש לגרש יגרש צספר, ומשום דליכא צזה קיום מלוה כלל, אלא נאמר צזה דאין האשה מתגרשת אלא בכתב, וס"ד דאף קידושין כן הוא, דלא נאמר צזה אלא דע"י הקידושין נאסרת לעלמא ונקנית לצעלה, ואשמועינן הרמז"ס ד"ליקוחין אלו מלות עשה של תורה הן".

^א **ויעוין** צמאירי (ריש מכילתין) שכתב וז"ל קודם מתן תורה לא היה להם אישות אלא כשהיה אדם פוגע אשה בשוק וישרה צעיניו היה מדבר צינו לציונה צעיניו הנשואין ואם נאותין זה לזה מכניסה לציתו ועומדת עמו והיתה לו לאשה וכן כשהיו מתקועטין זה צזה היה הולך לו זה מכאן וזה מכאן ומתוך כך לא היתה אימה צעל מועלת כל כך על האשה שחשבו למינעת צבודתו או לסעות מתחתיו או לקפון צנדרים מדרך כעסה עליו ולא היה אלא קשר חזק צעיניים אלו אלא ציצום שהיה מוכרח אלא צלא שום פירוד לסצה קדומה צאמונה צעיני הנפש, וכשנתנה תורה נלטו להיות ענין האישות צקשר חזק צאירוסין ונשואין וצעדים וצכתבה ושלא יוכל לשלחה אלא בגט וכשתזקק לאחיו אם מת הוא צלא זרע שתבה זיקתה נרת ונעקרת צחלוה ושיבה יכול ליסרה אם שעתה ממנו ר"ל שקנה לה ונסתרה וכן שיבה רשאי להפר נדריה עכ"ל, ומדבריו משמע דנקע דין עדות לקיומו, דעיקר מלות קידושין הוא כדי שיבה הקשר חזק, ומכאן עמא נמי הצריכה תורה עדות לקיומו, אך מדברי הרמז"ס למ"כ ועיקר דין עדות לקיומי איתיה אף בגירושין והתם ל"ש האי עמא, ויעוין צרמז"ס (פ"א מגירושין ה"ג) ומנין שיתננו לה צפני עדים, הרי הוא אומר על פי שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר ואי אפשר שתהיה זו היום ערוה והבא עליה צמיתת צית דין ולמחר תהיה מותרת צלא עדים, לפיכך אם נתן לה גט צינו לציונה ואפילו צעד אחד אינו גט כלל עכ"ל.

כמצואר ברמז"ס (פ"י מאישות ה"א) וכנ"ל, אלא דחויב אשת איש הוי אף בקידושין לחוד וכנ"ל.

ומצתה מצואר הא דהולרך הרמז"ס לצאר דנלטוו ישראל שאם ירלה

האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים, דאי לאו דין עדות לקיומי נמלא דאכתי ליכא נפק"מ דכך מלות קידושין, דהרי קודם מתן תורה נמי אין האשה נעשית נשואה אלא ע"י הכנסה לציתו וציאה לשם אישות [וכנ"ל] והרי השתא נמי אחד מאופני מלות קידושין הוי ציאה, וא"כ אף אם יכנסנה לציתו ויצא עליה כקודם מתן תורה הרי קיים מלות קידושין, וכיון דמלות קידושין אינה מלוה חיוצית אלא שהבא לישא מלווה לקדש תחילה, נמלא דליכא נפק"מ כלל במלות הקידושין, ולזה כתב הרמז"ס ד"קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רלה הוא והיא לישא אותה מכניסה לציתו וצועלה בינו לצין עצמו ותהיה לו לאשה, כיון שנתנה תורה נלטוו ישראל שאם ירלה האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים ואחר כך תהיה לו לאשה, דזוהי כל הנפק"מ במלות קידושין, דלריך לקנותה תחילה בפני עדים.

אולם אף דקידושין הוו מלות עשה, מ"מ אינן מלוה חיוצית, וליכא חויב על כל אדם לקדש אשה, אלא גדר כך מלוה הוא "שאם ירלה האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים".

ומצתה מצואר מה דהולרך הרמז"ס להקדים ענין הנישואין קודם מתן תורה, דהרי מלות הקידושין היא שאם ירלה לישא יקדש את האשה תחילה [ולפ"ז משמע דצבא על אשה צונות אינו מצטל צוה מלות קידושין, דמלות קידושין אינה אלא צגוונא דרולה לישאנה לאשה, אלא צכה"ג אינו עובר אלא צלאו ד"לא תהיה קדשה" כמצואר ברמז"ס (שם ה"ד) וכבר עמדו האחרוי צסתירת דברי הרמז"ס צכ"ד האם כך לאו הוי דוקא צמופקרת ואכמ"ל] ואם כן לריך לצאר תחילה מהו ענין הנישואין [צלא קידושין של תורה] דהבא לישא אשה מתחייב צמלות קידושין, ולזה הקדים הרמז"ס דעיקר ענין הנישואין היה אף קודם מתן תורה ע"י הכנסה לציתו וציאה, ומלות הקידושין הוא שקודם להנך נישואין יקנה את האשה תחילה [וצאמת אף ע"י הקידושין אינה נעשית אשתו, ואינה אלא "קנויה לאישות", ולהעשות אשתו צעינן הכנסה לציתו וייחוד או ציאה לשם נישואין

והנה אי נימא דהוי דין בגרעון כסף דוקא, מצואר גדר הדין דדוקא בישראל חייבה תורה את האדון לקבל אף שוב כסף, משא"כ בגוי לא חייבתו תורה לקבל שוב כסף [ויעוין בראשונים בריש פירקין דאף אי בעלמא שוב כסף ככסף מ"מ בגרעון כסף ס"ד דכיון דעיקר הגרעון נעשה בכל כרחו של האדון בעינן כסף דוקא] אולם אי נימא דאף בתחילת קניינו בן הוא, דאינו נקנה אלא בכסף, לריך ביאור גדר הדין, דצמה חלוק גוי מישאל כלפי דין שוב כסף ככסף.

ונראה לדון בציאור הדברים, דהנה לקמן (כו א, כה ז) וצ"מ (מז ז) פליגי רבי יוחנן וריש לקיש דרבי יוחנן סבר דדבר תורה מעות קונות והא דמטלטלין נקנין במשיכה אינו אלא תקנתא דרבנן, וריש לקיש סבר דדבר תורה משיכה קונה ולא מעות, והנה לר"ל דמדאורייתא אין מטלטלין נקנין אלא במשיכה ולא במעות, הא דקרקע נקנית בכסף הוי דין צפני"ע וכדילפי ליה לקמן (כו א) מקרא ד"שדות בכסף יקנו" אך לרבי יוחנן דדבר תורה מעות קונות במטלטלין, לפו"ר היה נראה דהא דקרקע נקנית בכסף הוי מדין קנין כסף דעלמא.

כתב הרמב"ם (פ"ג מעבדים ה"ח) אחד המוכר עלמו צין לישראל צין לגוי ואחד שמכרוהו צ"ד הרי זה מגרע מפדיונו ויולא, כי"ל הרי שמכרוהו בששים דינרים ועד ארבע שנים ומלאה ידו הרי זה נותן עשרים דינרים וילא לחירות, וכן אם מכר עלמו בארבעים דינרין לעשר שנים הרי זה מגרע ארבעה דינרין לכל שנה שעד ונותן הנשאר כסף או שוב כסף ויולא, וכן הנמכר לגוי מחשב הדמים לפי השנים הנשאר עד שנת היוכל שנאמר וחשב עם קונהו משנת המכרו לו עד שנת היוכל, כי"ל מכר עלמו במאה ונשאר ליוכל משנת מכירה עשר שנים מחשב עשרה לכל שנה שעד וגורע הדמים ומשיב השאר כסף לא תצוה ולא כלים שנאמר כסף ממכרו בכסף הוא נגאל מיד הגוי ואינו נגאל בשוה כסף עכ"ל, ומצואר בדברי הרמב"ם דדין שוב כסף אינו אלא בישראל, אך בנמכר לגוי ליכא דין שוב כסף ככסף, ומקורו מדברי הירושלמי (ה"ז) יעוין שם, ונחלקו האחרו' האם הכ דינא הוי בגרעון דוקא אך בקנין עבד עברי אף הנמכר לגוי נקנה בכסף ובשוה כסף כנמכר לישראל, או דילמא הנמכר לגוי אף אינו נקנה בשוה כסף.

ליכא חילוק צין מטלטלין לקרקעות, אך צדין קנין כסף דקרקעות, דהוי קנין מסויס דקרקע, יש לומר דגדר הדין הוי כסף קנין, ויש לדון דצזה צעינן כסף דוקא.

ומעשה יש לדון צביאור דצרי הרמז"ס, דדין שוב כסף אינו אלא בישראל ולא בגוי, דיש לומר דהך דין קנין כסף דמטלטלין מהני אף צעצד עצרי [צין לקניינו וצין לדיון גרעון כסף, וכבר דנו האחרו' בגדר דין גרעון כסף, אי הוי מדין קנין כסף דעלמא או דהוי דין מחודש ואכמ"ל] ולהכי בישראל איכא צזה דין שוב כסף ככסף, אך צנמכר לגוי דליכא הך דין קנין כסף, צעינן לדיון קנין כסף דקרקעות [ושיעת רש"י (לקמן ז א) ודעמיה דאף צן חורין הוקש לקרקע יעו"ש ואכמ"ל] ויל"ד דצזה ליכא דין שוב כסף ככסף [ועכ"פ לריו"ח].

אולם הנה בצכורות (יג ב) איתא דלריש לקיש דבישראל משיכה קונה הרי צגוי מעות קונות דדרש"י או קנה מיד עמיתך מיד עמיתך הוא דצמשיכה הא מיד עוצד כוכצים צכסף, ולרצי יוחנן דרשינן התם (ט"ז) לעמיתך צכסף לעוצד כוכצים צמשיכה יעו"ש, וקשה לכאורה משדה עפרון דחזינן דאיכא קנין כסף אף צגוי, ויעוין צחוס' צצ"צ (נד צ) דצקרקע איכא קנין כסף אף לגוי, ולכאורה לפ"ז חזינן דקנין כסף דקרקע הוי קנין צפני"ע מלצד דין קנין כסף צמטלטלין, ונהי דקנין כסף דמטלטלין לא נהיג צגוי, מ"מ קנין כסף דקרקע נהיג צגוי.

ויש לצאר דגדר דין קנין כסף דמטלטלין הוי כסף שיווי, ולהכי צזה איכא דין שוב כסף ככסף, דצדין כסף שיווי מסתצרא דליכא כלל דין ד"כסף" דוקא וסגי צממון, וכן צזה

בשיטת הרמב"ם בדין מים שניים

עמאות היינו שנגעו צטומאה ואין זה סתם ידיים, ול"צ גדר הכן דיני.

ונראה צביאור הדברים, דהנה קי"ל (פ"ח דפרה מ"ז, פסחים יד ב) דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה, ומלינו דדברי הרמב"ם צפירוש המשנה צ' חידושים צהך דינא, דבהקדמה למכילתין כתב הרמב"ם לחלק בזה בין סתם ידיים לידים עמאות, דצידים עמאות הרי הוא מטמא אף משקה חולין ועושהו תחילה, אך צסתם ידיים אינו מטמא משקה חולין אלא משקה תרומה בלבד, וז"ל בין שהיו ידיו עמאות צאחת העומאות המטמאות את הידיים או שהיו סתם ידיים שאינו יודע להן עומאה הרי זה חייב נעילת ידיים לחולין כמו שאמרנו. אלא שיש צכך חלוק, והוא, שאם אינו יודע לידיו לעומאה ונגע בחולין אפילו צמשקה חולין הרי זה עהור, ואם היו ידיו עמאות ונגע צאכלין של חולין אינו מטמא אותן כי ידיים עמאין הן שניות לעולם כמו שיתצאר והשלישי בחולין עהור, ואם נגעו צמשקה חולין עמאהו ונעשו משקין עמאין כמו שנתצאר צשני מטצול יום, אצל התרומה אפילו אינו יודע עומאה

כתב הרמב"ם בהקדמה למכילתין וז"ל אם היו ידי האדם עמאות וילק עליהן מים לטהרן ושעורו לא יחא פחות מרציעית כמו שצארנו, הרי ידיו עהורות, אלא שלריך לרהאן אחר כך צמים אחרים ואז יאכל צהן תרומה, לפי שהמים שנטל צהן ידיו נעמאו צידיו ונעשו תחלה כמו שצארנו, לפיכך רוחאן אחר כך צמים אחרים לטהרן מטומאת המים שנגע צידיו הואיל ונעמאו מחמת ידיו. ואותן המים שמטהרין צהן את הידיים תחלה נקראין מים ראשונים, והמים שרוחאין צהן אחר כך נקראין מים שניים עכ"ל, וכצז עמדו האחרוי דמצואר צלשון הרמב"ם דליכא דין מים שניים אלא לתרומה ולא לחולין [ויעוין עוד להלן דדברי הרמב"ם צהלי מקואות (פ"ח ה"ג)].

עוד דקדקו מדברי הרמב"ם, דליכא דין מים שניים אלא צידים עמאות ממש שנגעו צטומאה, אך צסתם ידיים אף דצעינן נעילת ידיים, מ"מ צכהאי גוונא ליכא דין מים שניים אף לתרומה, דהרי נקט הכא הרמב"ם "אם היו ידי האדם עמאות" וצכל לשון הרמב"ם בהקדמה למכילתין מצואר דידיים

המים הראשונים שנעמאו מחמת ידיו, וכיון דס"ל להרמז"ס [בהקדמה לסדר עהרות] דמשקין הצאין מחמת ידיים אינן מטמאות אלא אוכלי תרומה ולא אוכלי חולין, ממילא ל"ש דין מים שניים אלא לתרומה ולא לחולין, דהרי לענין חולין לא נעמאו מים שעל ידיו כלל.

וביון דס"ל להרמז"ס בהקדמה למכילתין, דסתם ידיים אינן מטמאות משקה חולין כלל [ואף לענין תרומה] ממילא ליכא צזה דין מים שניים אף לתרומה.

ובעיקר ביאור דברי הרמז"ס, דסתם ידיים אינן מטמאות משקה חולין אלא משקה דתרומה, יש לבאר, דס"ל דגדר דינא דסתם ידיים פוסלות את התרומה אינו דגזרו עומאה על סתם ידיים, אלא דגזרו עומאה על התרומה עלמה הנוגעת צסתם ידיים [וכדציארו האחר' גבי דינא דכתבי הקודש פוסלין את התרומה, דלא גזרו עומאה על כתבי הקודש עלמן, אלא כל התרומה הנוגעת בהן, וכדנראה מלשון הרמז"ס (פ"ע מאבות העומאות ה"ה) וז"ל בראשונה היו מניחין ככרות של תרומה בלד הספרים ואומרים זה קודש וזה קודש וצאין העכצרים וקורעין את הספרים לפיכך גזרו שכל תרומה שתגע

לידיו הרי אם נגע באכלין של תרומה פסלן כמו שנתבאר בסוף צ"ס עכ"ל.

עוד מלינו דבר חידוש בדברי הרמז"ס בהקדמה לסדר עהרות, דמשקין הצאים מחמת ידיים דנעשין תחילה אינן מטמאין אלא אוכלי תרומה בלבד, וז"ל מטמאין משקין שנעמאו מחמת ידיים אכלין של תרומה בלבד ונעשין אותן האכלין שניות כמו שנבאר בסוף מסכת צ"ס עכ"ל יעוין שם [ובסוף צ"ס (פ"ה מ"ג) כתב הרמז"ס (בתרגום החדש) וז"ל וכוונתו כאן באמרו "האכלין שנעמאו צמשקין" משקין שנעמאו מחמת ידיים, וצזה היתה הגזרה שעל אף שטומאת משקין אלו קלושה כיון שלא נעמאו מחמת שרץ, כלומר שאין עומאתן תולאה של אב כמו שבארנו שם, הרי הן מטמאין את האכלין ועושין אותן שני לתרומה בלבד לא לחולין עכ"ל, ולפיר' משמע דמשקין הצאים מחמת ידיים מטמאין אף אוכלי חולין לענין לעמאות תרומה, אך יש לפרש כוונתו שם כמשמעות דבריו בהקדמה, דאינן מטמאות אלא אוכלי תרומה].

ונראה דצזה מבוארים היעב הכך תרי חידושי צדין מים שניים המבוארים בדברי הרמז"ס הכא, דהרי יסוד דין מים שניים הוא לטבר את

בחיבורו נראה דהדר ציה מהנך תרי כללי, וס"ל דאף סתם ידיים מטמאות משקה חולין להיות תחילה, ואף לענין אוכלי חולין [והאחרו] דנו צזה צדעת הרמז"ס, אך כן היא ריבעת דצרי הרמז"ס בחיבורו] והנה הכ דינא דליכא דין מים שניים אלא צידים עמאות ולא צסתם ידיים אכן לא הוצא דצרי הרמז"ס בחיבורו, אולם אידך דינא דליכא דין מים שניים אלא לתרומה ולא לחולין מצואר דצרי הרמז"ס צה"ל מקואות (פ"א ה"ג) וז"ל הנוטל שתי ידיו לתרומה לריך לחזור וליטול פעם שנייה צמים שניים כדי להסיר המים שעל גצ ידיו שהרי המים שנטל צהן תחילה והן הנקראין מים ראשונים נטמאו צידיו, לפיכך אם נפל ככר של תרומה לתוך המים שנטל צהן ידיו תחילה נטמא ואם נפל לתוך המים השניים לא נטמא כו' עכ"ל וכן צהלכות צרכות (פ"ו) צדיני נטילת ידיים לחולין לא הצכיר כלל דין מים שניים, ויעוין צכס"מ שם וצחי הגר"ח עהש"ס (פסחים מו צענין נטילת ידיים

מהגר"י).

צאחד מכתבי הקדש נעמאת והרי היא כשלישי לטומאה כאלו נגעה צשני כו' עכ"ל יעוין שם ואכמ"ל] וס"ל להרמז"ס דינא דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה אינו אלא צדצר הפוסל צעלמו את התרומה, דהיינו דצר טמא הפוסל את התרומה, אך הכא אין הידיים עלמן עמאות, אלא דגזרו עומאה על התרומה עלמה שנגעה צהן.

והא דמשקה תרומה הצא מכה סתם ידיים נעשה תחילה, התם היינו טעמא דכיון דנפסלה התרומה [דהא גזרו על תרומה הנוגעת צסתם ידיים] ממילא נעשית ראשון, דהא גזרו דלעולם כל משקה הוי תחילה [ויש מצארים צצרי הרמז"ס, דס"ל דיסוד דינא דגזרו עומאה על סתם ידיים היינו דגזרו לחוש שנגעו צעומאה אך לא גזרו עומאה ודאית על סתם ידיים, וכיון דאינו אלא חששא אינו אלא לתרומה, דחששות הוי דוקא צתרומה ולא צחולין].

אולם הנה כצר עמדו האחרו דמסתימת צצרי הרמז"ס